

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' וַיֹּרֶץ לִקְרָאתָם וַיֹּאמֶר בְּרֹךְ הוּא וְכוּ', במדרש (בר"ר מח ט)²: אמר אברהם, עד שלא מלתי - היו עוברים ושבים באים אצלי, תאמר משמלתי אינם באים וכו', אמר לו הקדוש ברוך הוא וכו', עד אני ופמליא שלי נגלים אליך, הדא הוא דכתיב וישא עיניו וירא והנה וגו' וירא וגו' - וירא' - בשכינה, וירא' - במלאכים

להבין דברי המדרש והמקראות, על פי דאיתא במדרש הנעלם פרשת לך לך, על פסוק (בראשית טו א)³ הִיָּה דָּבָר ה' אֶל אַבְרָם בְּמִחְזָהּ. מִחְזָהּ הוּא תְּרַגּוּם⁴, לִישָׁנָא סְתוּם מִמְלָאכִי עֲלָא דְלֹא יָדְעִי בְּהָא, בְּגִין דְּלֹא הָנָה מְהִיל וְכוּ', דְּלֹא יָהִי לֹוּ פְּטָרָא דְקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא מְמַלְל עִם בְּרַשׁ עֶרְל וְכוּ', אִימְתִי אֲתַגְלִי עָלֶיהָ בְּאַתְגְּלִיָּא דְמִלְאכִי עֲלָאִי - פֶּד יְהִיב לִיהָ בְּרִית קִינָמָא קְדִישָׁא, עֵיין שם דְּבִרְיוּ בַּאֲוֶרְךָ. הַיּוֹצֵא מִדְּבִרֵי הַמְּדֻרָשׁ הַנֶּעְלָם, שְׁעַד שְׁלֹא מִל אַבְרָהָם לֹא דְבַר אֲתוֹ הַשִּׁיטָה בַּהֲתַגְלוֹת הַמְּלָאכִים. וְזֶה יֵשׁ לּוֹמֵר כּוֹוֶנֶת הַמְּדֻרָשׁ רַבֵּה הַנִּי"ל, עֲכָשִׁיו אֲנִי וּפְמִלְיָא שְׁלִי נִגְלִים עֲלֶיךָ רַצָּה לּוֹמֵר, שִׁיחִיהָ בַּהֲתַגְלוֹת לִפְנֵי הַמְּלָאכִים, שְׁלֹא יִקְטֹרְגוּ עוֹד, וְאַדְרַבָּה יִסְכִּימוּ שְׂאֵדְבֵר עִמָּךְ כְּנִי"ל. וְזֶהוּ וִירָא בַּשְּׂכִינָה וִירָא בַּמְּלָאכִים רַצָּה לּוֹמֵר, שִׁהִיתָה יִכְוֹלָה הַשְּׂכִינָה לַהֲתַגְלוֹת עֲלֵיו עֵתָה בַּהֲתַגְלוֹת הַמְּלָאכִים, וְלֹא עוֹד אֵלָּא וִירָץ לְקִרְאָתָם וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה רַצָּה לּוֹמֵר, בּוֹזֵה שְׁנַעֲשָׂה אַבְרָהָם רִגְל יִמִּין שֶׁל הַכֶּסֶּא, וְהַמְּלָאכִים הֵם נוֹשְׂאֵי הַכֶּסֶּא, נִמְצָא שְׂאֵבְרָהָם הוּא לְמַעַלָּה מִהַמְּלָאכִים, וְזֶהוּ וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה לְשׁוֹן רַבִּים, רַצָּה לּוֹמֵר, שְׂאֵבְרָהָם הוֹרִיד הַמְּלָאכִים לְמַטָּה מִמְּדִרְגֵיתָם, וְקָאִי וַיִּשְׁתַּחוּ עַל הַמְּלָאכִים, שֶׁהַכְּנִיעַם לְמַטָּה מִמֶּנּוּ.

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' וַיֹּאמֶר יֵשֶׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּחֹם הַיּוֹם וְהָנָה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עֲלֵיו וְכוּ'. רש"י⁵, פתח האהל - לראות אם יש עובר ושב ויכניסם בביתו. כחום היום - הוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים, ולפי שראהו מצטער, הביא עליו מלאכים בדמות אנשים⁶. והדקדוקים רב. א', שעיקר כוונת הקדוש ברוך הוא שלא להטריחו באורחים היה, מפני שיום שלישי למילתו היה והיה חולה, הלא היה יכול הקדוש ברוך הוא לרפאות אותו מיד, בכדי שִׁיִּאֲחֻז צִדִּיק דִּרְכּוֹ להכניס אורחים. ב', הקדוש ברוך הוא הוציא חמה מנרתיקה והיה אור השמש חמה מאד, ואברהם ישב לו פתח האהל אשר שם החמימות שולט מאד. ג', שלא מצינו קודם לזה שהיה אברהם מבקש אחר אורחים בחוץ, רק האורחים באים אצלו לביתו, ועתה יצא לו לחוץ. ומלבד דרשת חז"ל - שמחמת החום לא באו אצלו, עוד יש לאלקי מילין. ד', הקדוש ברוך הוא שלח אליו מלאכים בדמות אנשים, וכי לא היה ביכולתו של הקדוש ברוך הוא לשלוח אליו אנשים, והיה נותן בדעתם לילך אף שהיה חם מאד. גם, מה דאיתא במדרש², שאחד היה בדמות סדקי, ואחד בדמות נווטי, ואחד בדמות ערבי, מפני מה נתגשמו כזאת. גם איתא במדרש (בר"ר מז ו), שאמר אברהם 'עד שלא מלתי היו העוברים ושבים באים אצלי, תאמר משמלתי אינן באים אצלי וכו' יעייין שם, גם זאת צריך הבנה מדוע לא יבאו אצלו אחר שמל וקיים מצות בוראו.

ונראה לבאר, כי הנה ידוע מספרים קדושים גם בעיני ראיתי זאת מצדיקים⁷, בעת שבאו לדיקות גדול והיו מדבקים עצמם בעולמות עליונים, עד שכמעט היו מתבטלים ממציאותם, ולא היו יכולים כמעט להשאר בזה העולם, עד שהיו צריכים להגשים

¹ בראשית פרק יח: (א) וַיֵּרָא אֵלָיו יְקֹוֹק בְּאַלְנֵי מִמְרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח־הָאֵהָל כְּחֹם הַיּוֹם: (ב) וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהָנָה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עֲלָיו וַיֵּרָא וַיִּרְץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה:

² בראשית רבה (וילנא) פרשה מח: ט אמר עד שלא מלתי היו העוברים והשבים באים אצלי, א"ל הקדוש ברוך הוא עד שלא מלתי היו בני אדם ערלים באים, עכשיו אני ובני פמליא שלי נגלים עליך, הה"ד וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו, וירא בשכינה וירא במלאכים, א"ר חנינא שמות חדשים עלו מבבל, ריש לקיש אמר אף שמות מלאכים מיכאל רפאל וגבריאל, אמר רבי לוי אחד נדמה לו בדמות סדקי, ואחד נדמה לו בדמות נווטי, ואחד בדמות ערבי, אמר אם רואה אני ששכינה ממתנת עליהם אני יודע שהן בני אדם גדולים, ואם אני רואה אותן חולקים כבוד אלו לאלו אני יודע שהן בני אדם מהוגנים וכיון שראה אותן חולקין כבוד אלו לאלו ידע שהן בני אדם מהוגנים, א"ר אבהו אהל פלן של אבינו אברהם מפולש היה, רבי יודן אמר כהדין דרומילוס, אמר אם אני רואה אותן שהפליגו את דרכם להתקרב דרך כאן אני יודע שהן באים אצלי כיון שראה אותן שהפליגו מיד וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה.

³ בראשית פרק טו פסוק א (לך לך): אֶתְרוֹ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר־יְקֹוֹק אֶל־אַבְרָם בְּמִחְזָהּ לְאֹמֶר אֶל־יִצְחָק אַבְרָם אֲנִי לְךָ שְׂכָרָה הַרְבֵּה מְאֹד:

⁴ זוהר - סתרי תורה כרך א (בראשית) פרשת לך לך דף פח עמוד ב דף פט עמוד א: אחר הדברים האלה היה דבר יי' אל אברם במחזה לאמר וגו' בכל אתר דכתיב באורייתא במחזה דא שמא דאתגלי לאבהן ומאן איהו שד"י שנאמר (שמות ו) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי' כמא דאת אמר (במדבר כד) אשר מחזה שדי' יחזה ודא איהו חניז דכל חזון עלאין אתחזין מגויה כהאי מראה דכל דיוקנין אתחזין ביה וכלא חד, מראה מחזה חד הוא דא תרגום ודא לשון הקודש א"ר יוסי סגיאין אינון באורייתא ועל דא הוו ליה רשו לאונקלוס לתרגם בההוא לישנא דגלי קודשא בריך הוא באורייתא ולישנא דא סתים איהו מגו מלאכי עלאה במחזה (דהא) דהוה סתים ממלאכי עלאי דלא ידעי בדא כד ממליל ביה באברהם, מ"ט, בגין דאברהם לא הוה מהול והוה ערל סתים בשרא ובגין כך הוה סתים מנייהו בלשון תרגום ועל דא אתגלי ביה באברהם באורח סתים דלא ישגחון ביה מלאכין קדישין ולא יא לון פטרא דקודשא בריך הוא אתגלי על בר נש ערל, אימתי אתגלי ליה באתגליא דמלאכי עלאי כד ייב ליה ברית קיימא קדישא דכתיב וידבר אתו אלהים לאמר אלהים שמא דקודשא ולא כתיב במחזה שמא באתגליא לאמר מאי לאמר, לאמר ולאכרזא בכל לשון דלא תהא באתכסיא לאו בלישנא אחרא אלא בלישנא דכלא משתעין בה דיכלי למימר דא לדא ולא יכלי לקטרגא ולמימר פטרא ועל דא וידבר אתו אלהים לאמר אלהים ולא מחזה בגין דהוה מעייל ליה בברית קיימא קדישא וקריב ליה לגביה ר' יהודה אמר בגין כך את ה' לא אתייהב ליה עד דאתגזר מ"ט דאיה' ממש ברית אקרי ועל דא כיון דעאל בברית כדן אתייהיבת ליה את ה"א דכתיב אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים ולא יקרא עוד שמך אברם וגו':

⁵ רש"י בראשית פרק יח פסוק א: פתח האהל - לראות אם יש עובר ושב ויכניסם בביתו: כחום היום - הוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים, ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים, הביא המלאכים עליו בדמות אנשים:

⁶ תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פו עמוד ב: וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום. מאי כחום היום? אמר רבי חמא ברבי חנינא: אותו היום יום שלישי של מילה של אברהם היה, ובא הקדוש ברוך הוא לשאול באברהם. הוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה כדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים. שדרה לאליעזר למיפק לברא. נפק ולא אשכח, אמר: לא מהימנא לך. היינו דאמר: תמן: לית הימנותא בעבדי. נפק איהו, חזייה להקדוש ברוך הוא דקאי אבבא, היינו דכתיב אל נא תעבור מעל עבדך. כיון דחזא דקא אסר ושרי, אמר: לאו אורח ארעא למיקם הכא, היינו דכתיב וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם. מעיקרא אתו קמו עליה, כי חזיוהו דהוה ליה צערא, אמרו: לאו אורח ארעא למיקם הכא. מאן נינהו שלשה אנשים - מיכאל וגבריאל ורפאל. מיכאל - שבא לבשר את שרה, רפאל - שבא לרפא את אברהם, גבריאל - אזל למהפכיה לסדום.

⁷ מאור ושמש בראשית פרשת ויש: זה ידוע וראיתי כן מצדיקים גדולים שבהיותם מדבקים עצמם בעולמות עליונים, והמה מופשטים ממלבושי גופניות, והשכינה שורה עליהם ומדברת מתוך גרונם, ופיהם מדבר נביאות ועתידות. ואותם הצדיקים עצמם אינם יודעים אחר כך מה שהיו אומרים, כי המה דבקים בעולמות עליונים והשכינה מדברת מתוך גרונם.

את עצמם באיזה דבר גשמי⁸, שיביטו על איזה דבר או חפץ להשתעשע בו, או שיתכסו באיזה איש, ובזה יתגשמו עצמם מעט, ויוכלו להוריד עצמם מדביקותם להשאר בזה העולם. ובאם לא היה מצוי להם דבר להתגשם בו, הוצרכו לילך חוצה להביט על איזה דבר, אף על איזה דבר טמא

ונבוא אל הענין, הנה אברהם אבינו אחר שכל בא כל כך להשתוקקות ודביקות והתלהבות גדולה, עד שכלתי היה באפשרותו שיתכסו גשמיית העולם הזה, ומה גם לסבול הערלים האלו להכניסם בביתו, כי היה אז בהודכות גדול, כמבואר בפרשה שלמעלה. והיה יכול כמעט להבטל ממצאות מחמת אהבת ה' אשר בערה בו. על כן ישב בפתח האהל, והביט על איזה דבר להתגשם בו, שִׁיבֵד קצת מדביקותו, ויוכל להשאר בזה העולם

וזה מרמז והוא יושב פתח האהל כחוס היום רצה לומר, מחמת אור ההתלהבות והחמימות שהיה דבוק באורות העליונים - לזאת ישב בפתח האהל, להסתכל על איזה עובר ושב כאמור. אמנם השי"ת ידע, כי לא יוכל להתגשם על ידי הסתכלותו בערלים נכרים, כי לא יוכל להסתכל בהם כלל. ובאם שיביט בהם - אז יהיו נעשים גל עפר, כמעשה דרבי שמעון בר יוחאי אחר שיצא מן המערה⁹, וגם הם לא יהיה ביכולתם לילך אצלו, כי לא יוכלו לסבול אור קדושתו. על כן שלח אליו השי"ת מלאכים קדושי מעלה בדמות אנשים, שהם בעצמותם קדושים וטהורים שיוכל לסבול אותם, אמנם נתגשמו עד שנדמה אחד לדמות סדקי וכו' כמאמר המדרש, בכדי שיתגשם מעט, שיוכל להשאר בזה העולם. וזה מכוון שאמר, עד שלא מלתי וכו', תאמר משמלתי אינם העוברים ושבים באים אצלי רצה לומר, היינו כאמור, שלא היו יכולים לסבול קדושתו, ודו"ק כי נכון הוא בעזרת השם

או יאמר, על המדרש הנ"ל, שאמר אברהם עד שלא מלתי היו העוברים ושבים באים אצלי תאמר משמלתי אינם באים אצלי אמר לו הקדוש ברוך הוא עד שלא מלתי היו ערלים באים אצלי ועכשיו אני ופמליא שלי באים אצלי. להבין זאת, כי לכאורה יש לדקדק, מה השיב לו השי"ת שהוא ופמליא שלו יבאו אצלו, אחרי שהיה חשקות אברהם לקיים הכנסת אורחים

והנראה, כי מדריגות יש לצדיקים, שמקרבין כל אדם, אפילו רשעים מקרבין אותם לפי שעה לעבודת השם. ואף שאינו מקרב עצמו רק לפי שעה - ואחר כך יפסיק והולך אחר התאוות הגשמיות המוטבעים אצלו. אמנם, העיקר הקרבות אשר הצדיק מקרב אליו - הם אותם אנשים המתאמצים עצמם לעבודת השי"ת באמת, לֵאמֹר מלמד הצדיק דרכי ה', והם אנשי עצתו. אמנם, לא יוכל לקרב כל אדם, וחלילה לשנוא אף אותם שהם מכת הראשונה, היינו שאינם הולכים בדרך האמת, כמאמר התנא (אבות פ"א מ"ב) ואוהב הבריות ומקרבן לתורה, אף שיוכל לקרב אותם רק לפי שעה - יפה שעה אחת וכו'. אמנם, לא כל כך שיהיו אנשי עצתו, מחמת שאין הצדיק יוכל לסבול עוביות וחומריות בני אדם כאלו

וזה יש לכוין במאמר המדרש, שאמר אברהם עד שלא מלתי היו העוברים ושבים באים אצלי רצה לומר, שהייתי מקרב אף הערלים, כי הייתי יכול אז לסבול אותם לקרב לעבודתו יתברך שמו, תאמר משמלתי אינם באים אצלי מחמת גודל הבהירות - כאשר אמרנו בדרוש הקודם - לזה לא אוכל לסבול אותם אחר שמלתי, ואת מי אקרב לעבודתך. והשיב לו השי"ת עכשיו אני ופמליא שלי רצה לומר - שִׁיבֵדוּ מִמֶּךָ זרע קודש יצחק ויעקב ובניו, שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל, על ידי זכות המילה, ואותם תקרב, והם יִמְשְׁכוּ השכינה בתחתונים, והיינו אני ופמליא נבוא אצלך לְשִׁרֹת שְׂכִינְתִּי בִּינִיכֶם על ידי יוצאי חלצֶיךָ זרע קודש, ועל ידם יהיה קיום העולם, וקל להבין

וַיֵּרָא ה' וְגו'. ופירש רש"י¹⁰, לבקר את החולה. ויש לדקדק, דתיבת 'את החולה' הוא מיותר, לא היה לרש"י לומר רק 'לבקרו ונראה, דהנה אמרו בגמרא (ב"ב טז ב)¹¹ מרגלית היתה תלויה בצוארו של אברהם, וכל חולה שהיה רואה אותו היה מתרפא מיד. ונראה לפרש, דהנה יש כמה מדריגות צדיקים; יש שממשיך רפואה על החולה, מחמת מעשיהם שמברכין בידי ממש את החולה, ועל ידי זה נתרפא. ויש שממשיך הרפואה על ידי שרואה הצדיק את החולה. ולמעלה מזה, מדריגת הצדיק אשר אם

⁸ אהל אלימלך אות ז': סיפר לי הרה"ג מוהר"א כהנא שליט"א דומ"צ מסיג"ט בע"ס דברי גאוניס ששמע מפה גדול וקדוש בשם רבינו אלימלך שפ"א נתעלף מאוד ונפל לארץ ולא היה באפשרי להקיצו ולעוררו באין פנים ושלחו שליח להרה"ק ר"מ מפשעווארסק צ"ל הסמוך לשם כדת מה לעשות כי לא ידעו אם הוא ענין התעלפות או ענין החדבקות נשמתו הק' בעולמות עליונים שגם כן יכול לצאת החיות בהאריך זמן כל כל, ויעץ לקחת מחלל שבת אחד שיגע ברבינו הק', ואם הוא בסיבת הדביקות בעולם העליון הנה תיכף כשיגע בו נפש החוטאת כאמור יקום ויתעורר ויעמוד וכן ה' והוא פלא

⁹ תלמוד בבלי מסכת שבת דף לג עמוד ב: אזל הוא ובריה טשו בי מדרשא. כל יומא הוה מייתי' להו דביתיה ריפתא וכוזא דמיא וכרכי. כי תקיף גזירתא, אמר ליה לבריה: נשים דעתן קלה עליהן, דילמא מצערי לה ומגליא לן. אזלו טשו במערתא. איתרחיש ניסא איברי' להו חרובא ועינא דמיא. והוו משלחי מנייהו, והוו יתבי עד צוארייהו בחלא, כולי יומא גרסי, בעידן צלוי לבשו מיכסו ומצלו, והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו. איתבו תריסר שני במערתא. אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר: מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזרתיה? נפקו. חזו אינשי דקא כרבי זרעי, אמר: מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה! כל מקום שנותנין עיניהן - מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם? חזרו למערתכם! הדור אזול. איתבו תריסר ירחי שנתא. אמרי: משפט רשעים בגיהנם - שנים עשר חדש. יצתה בת קול ואמרה: צאו ממערתכם! נפקו, כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר - הוה מסי רבי שמעון. אמר לו: בני, די לעולם אני ואתה. בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיש תרי מדאני אסא, ורהיט בין השמשות. אמרו ליה: הני למה לך? - אמר להו: לכבוד שבת. - ותיסיג לך בחד? - חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור. - אמר ליה לבריה: חזי כמה חביבין מצות על ישראל! יתיב דעתייהו. שמע רבי פנחס בן יאיר חתניה ונפק לאפיה, עייליה לבי בניה הוה קא אריך ליה לבישריה, חזי דהוה ביה פילי בגופיה, הוה קא בכי, וקא נתרו דמעת עיניה וקמצוחא ליה. אמר לו: אוי לי שראיתך בכך! - אמר לו: אשריך שראיתני בכך, שאילמלא לא ראיתני בכך - לא מצאת בי כך. דמעיקרא כי הוה מקשי רבי שמעון בן יוחי קושיא - הוה מפרק ליה רבי פנחס בן יאיר תריסר פירוקי, לסוף כי הוה מקשי רבי פנחס בן יאיר קושיא - הוה מפרק ליה רבי שמעון בן יוחי עשרין וארבעה פירוקי.

¹⁰ רש"י בראשית פרק יח פסוק א: (א) וירא אליו - לבקר את החולה. אמר רבי חמא בר חנינא יום שלישי למיתו היה, ובא הקדוש ברוך הוא ושאל בשלמו:

¹¹ תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף טז עמוד ב: וה' ברך את אברהם בכל - מאי בכל? רבי מאיר אומר: שלא היתה לו בת; רבי יהודה אומר: שהיתה לו בת; אחרים אומרים: בת היתה לו לאברהם ובכל שמה; ר"א המודעי אומר: איצטגניות היתה בלבו של אברהם אבינו, שכל מלכי מזרח ומערב משכימין לפתחו; רבי שמעון בן יוחי אומר: אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא, ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם - תלאה הקדוש ברוך הוא בגלגל חמה. אמר אביי, היינו דאמרי אינשי: אידלי יומא אידלי קציא.

החולה רואה אותו מיד מתרפא, וזה הוא מחמת שהווי"ה הקדושה ב"ה שורה על הצדיק¹², וכשהחולה רואה את צדיק הזה - מעורר בלב החולה הרהור תשובה ומשעבד את לבו לאביו שבשמים, ועל ידי זה נתרפא. כדאיתא בש"ס (ר"ה כט א) כל זמן שהיו ישראל משעבדים את לבם וכו' - מיד היו מתרפאים. וזהו מרומז בגמרא, מרגלית היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל חולה שהיה רואה אותו מתרפא מיד רצה לומר, על ידי השראת שם הווי"ה שהיתה שורה עליו¹³, על ידי זה נתרפא החולה. וזו היא המרגליות טובה - מרמזת לשם הווי"ה ב"ה¹⁴.

וזהו פירוש הפסוק **וירא אליו ה'** היינו שנתגלה עליו שם הווי"ה ב"ה, והיתה שורה עליו. **באלוני ממרא באלוני** - הוא לשון 'אילן', 'ממרא' בגימטריא רפ"א. רצה לומר, שהווי"ה ב"ה הוא אילן הרפואות, שמשם נמשכים כל החסדים וכל הרפואות, ונתגלה כל זאת על אברהם אבינו ע"ה. וזהו שפירש רש"י לבקר את החולה רצה לומר, זאת היתה הסגולה לרפואות כל מיני חולה, שהיה מסתכל באברהם היה נתרפא, כמאמרם זכרונם לברכה, מרגלית טובה כנ"ל.

ומסיים הפסוק והוא יושב פתח האהל כחום היום רצה לומר, הגם שהיה בחמימות והתלהבות גדול ומדריגה גדולה, אף על פי כן היה בהכנעה גדולה לפניו יתברך שמו, והיה נדמה בעיניו תמיד שהוא רק **בפתח האהל**¹⁵ ולא נכנס עוד לשום מדריגה, וקל להבין.

¹² מאור ושמש שמות פרשת כי תשא: ידוע כי בצלם אלהים עשה את האדם (בראשית טו), מה זה 'צלם אלהים' - רצה לומר, שצלם אלהים הוא כך; דהנה ידוע ששמות הקדוש ברוך הוא הם אה"ה הו"ה אדנ"י וכשהאדם מקדש את עצמו כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, והולך בקדושה תמיד - אזי שורה על פניו שמות הקדושים אלו, וזהו 'צלם אלהים' יתברך שמו ממש, דהיינו שמותיו יתברך שמו. וזהו שנאמר (דברים כח י) וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרָאוּ מִמֶּךָ רָצָה לומר גם כן כנ"ל, שִׁיָּרָאוּ שֵׁם הו"ה על פניו ממש, ואז יִירָאוּ מִמֶּךָ. ובודאי גם עתה בדור הזה ראיתי כמה זכי הראות שאמרו, שראו על איזה אדם שם הו"ה על פניו כראוי.

¹³ מאור ושמש במדבר פרשת חקת: אמרו חז"ל (ב"ב טז ב) מרגלית טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו ע"ה שכל החולה הרואה אותה מיד מתרפא, ופירש הכותב ז"ל שכוונתם באמרם 'בצוארו של אברהם אבינו' - דהיינו בדיבורו ובגורונו, שְׁגָזַר אֹמֶר על זה שיתרפא - והועילה תפילתו ודיבורו, כמאמר הכתוב (איוב כב כח) וְתִגָּזַר אֹמֶר וְיָקֵם לָךְ. וזהו שכל החולה שהיה רואה אותו - מיד מתרפא. ביאור הדבר, שאם אדם רואה את הצדיק האמיתי, ומסתכל בצורתו הקדושה, והוא מתפלל עליו - מיד מתרפא. וכן כל שאר צרכי בני אדם בני חיי ומזוני - כולם תלויין בתפילת הצדיק, כמאמר חז"ל (מו"ק טז ב) הקדוש ברוך הוא גוזר והצדיק מבטל.

¹⁴ יודעי בינה: מרגליות = 689 = תרפ"ז 687 בצירוף ב' שמות הו"ה אה"ה + 2

¹⁵ קדושת לוי דברים פרשת ראה: 'וקווי ה' יחליפו כח' (ישעיה מ, לא), היינו שמתחלפין תמיד, שאינם עומדים בבחינה אחת, כי בכל יום עבודתם חדשה כנ"ל, 'לא ייעפו' לשון עוף, דבר שעף למעלה, כלומר שלא נדמו בעיניהם שהם עובדי ה' ועולים במעלות המדרגות, רק אדרבה 'לא יגיעו', רוצה לומר שנדמה בעיניהם שעדיין לא הגיעו לשום מדריגה איך לעבוד את הבורא ברוך הוא, ולא התחילו כלל לעבוד אותו. וזהו 'תתחדש כנשר נעוריו' וכו' (תהלים קג, ה).